

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Teie: 15.03.2024 nr 17.3/24-0089/-2T

Meie: 11.04.2024 nr 5-1/18-2

Siseministeeriumi arvamus Euroopa digitaalse infrastruktuuri vajaduste valge raamatu kohta

Tulenevalt Riigikantselei resolutsioonist 2-5/24-00466 edastab Siseministeerium arvamuse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile Euroopa digitaalse infrastruktuuri vajaduste valge raamatu kohta, COM(2024) 81. Ülevaate koostasid Siseministeeriumi EL ja välissuhete osakond, sisejulgeolekupoliitika osakond, strateegia- ja arendusosakond ning info- ja varahaldusosakond. Valdkonna eest vastutavad Siseministeeriumi sisejulgeoleku asekanstler Joosep Kaasik (joosep.kaasik@siseministeerium.ee) ning varade asekanstler Krista Aas (krista.aas@siseministeerium.ee).

Siseministeerium tervitab teema sügavat käsitlemist ning toob esile, et valges raamatus kajastatud stsenaariumitest sobivad Siseministeeriumi vaatest enim stsenaariumid 1, 3 ning 5-8.

Valges raamatus välja toodud hinnangud ja aspektid peegeldavad adekvaatselt Euroopa digitaristu hetkeolukorda. Samas soovime välja tuua, et trendide ja stsenaariumite seas oli enim kajastatud pilvetechnoloogiad ning vajadus vähendada sõltuvust (pilve)teenuste pakkujatest väljaspool EL-i. Siseministeerium toetab seda lähenemist, kuid palume teadvustada, et mõningates valdkondades (nt sisejulgeolek ja õiguskaitse) ei ole pilvetechnoloogiat võimalik kasutada infoturbe ning andmekaitse kaalutlustel. Seetõttu tuleb stsenaariumite kujundamisel ning investeeringute planeerimisel jätkuvalt arvestada vajadusega tagada ka kohaliku taristu (ingl. k. *on-premise*) lahenduste jätkusuutlikkus.

Euroopa Komisjoni plaan luua EL-i kriitilise tähtsusega kommunikatsioonisüsteemi (EUCCS), et ühendada kõigi liikmesriikide õiguskaitseasutuste, elanikkonnakaitse ja päästeametite avalikke kommunikatsioonivõrke 2030. aastaks (mainitud peatükis 2.4), on tervitatav. Samas juhime tähelepanu, et üheski valges raamatus välja toodud stsenaariumis ei ole kajastatud turvalise kriitilise tähtsusega kommunikatsioonilahenduse tagamist esmareageerijatele pärast 2030. aastat, kui teadaolevalt ei ole enam võimalik kasutada praegust TETRA süsteemi. Seega stsenaariumitesse peab olema lisatud, et riiklik kriitilise kommunikatsiooni võrk peab olema tagatud kõigis liikmesriikides EL-is koos vajalike investeeringutega sellesse valdkonda. Siinpuhul võib lisada viite *Mission Critical Communication Group*'ile (MCCG), mis on loomas vajalikku haldussüsteemi ja õiguslikku raamistikku EUCCS jaoks.

Täpsem hinnang igale stsenaariumile

Stsenaarium 1 – saame toetada

Suuremahulised pilootprojektid loovad turvalise keskkonna innovaatiliste tehnoloogiate testimiseks telekommunikatsiooni pilveteenuse (ingl. k. *telco cloud*) ja ääretaristu (ingl. k. *edge infrastructure*) arendamiseks. Sama kehtib ka tehisaru rakenduste puhul, mida võib kasutada mitmes erinevas valdkonnas. Antud stsenaarium võib kiirendada tehnoloogilisi arenguid, tuvastada kitsaskohti ning juhtida tõhusamate lahendusteni tulevaste arenduste jaoks.

Stsenaarium 2 – võime kaaluda

Kuigi IPCEI CIS eule toetumine on igati paljulubav, peame kindlustama, et uus IPCEI keskenduks strateegiliselt olulistele tehnoloogiatele, mis vastavad EL-i prioriteetidele.

Stsenaarium 3 – saame toetada

Investeeringusprotseduuride tõhustamine ja kiirendamine ning avaliku ja erasektorite vahelise koostöö edendamine on võtmetähtsusega toimiva taristu arendamiseks. SNS JU kasutamine koordineerimise pilootprojektina võiks olla heaks alguseks käesoleva tegevussuuna arendamiseks.

Stsenaarium 4 – võime kaaluda

Õigusraamistiku laiendamine on vajalik, kindlustamaks võrdsustatud tegevusvälja ning võrdsete õiguste ja kohustuste loomiseks kõikide osaliste jaoks digivõrgustiku sektoris. Samas tasub rõhutada vajadust põhjaliku majandusliku mõjuanalüüsi ning huvirühmade laiapindse kaasamise järgi enne igasuguse reformi läbiviimist, kuna õiguslikud muudatused võivad tuua kaasa tugevaid mõjusid kulude / tulude jaotusele.

Stsenaarium 5 – saame toetada

Digitaristu kaasajastamine kiudoptikaga (ingl. k. *fiber optics*) on elulise tähtsusega tuleviku ühendusvajaduste katmiseks. Kiirem väljalülitamistehnoloogia (ingl. k. *switch-off*), mida toetavad vastavad tugiprogrammid, võivad suurendada saadavaid hüvesid nagu näiteks kõrgem ribalaius ja madalam latentsus.

Stsenaarium 6 – saame toetada

Siseministeerium toetab suuremat integreeritud haldust EL-i tasandil spektri haldamises, mille eesmärgiks on ühtse turu toimimise toetamine. Samas me soovime rõhutada, et on oluline säilitada paindlikkus ning liikmesriikide erilise riigisisese kontekstiga arvestamine. Harmoniseeritud spektri haldamine ja autentimisprotsess EL-is tugevdaks EL-i üleselt toimivate operaatorite äritegevust ühtsel turul ning võimaldaks nende tegevusse turvaliselt investeerida.

Stsenaarium 7 – saame toetada

Kiirema väljalülitamise edendamine vaskvõrkude (ingl. k. *copper networks*) puhul ning tõhusam võrgu kasutamine vähendab energia kulu ja seeläbi ka tekitatavat keskkonnajälge.

Stsenaarium 8 – saame toetada

Uurimis- ja arendustegevuse mahu suurendamine EL-is on kriitiliselt vajalik Euroopa liidripositsiooni säilitamiseks tiptasemel kiud- ning kaablitehnoloogia valdkondades.

Stsenaarium 9 – võime kaaluda

Siseministeerium on avatud CPEI nimekirja ja märgistamissüsteemi loomisele juhul, kui see tõstab taristu investeeringute läbipaistvust ja tõhusust.

Stsenaarium 10 – vajalik täiendav analüüs

Olemasolevate EL-i toetusmehhanismide analüüs on hädavajalik parimate praktikate tuvastamiseks, et suurendada erasektori investeeringuid CPEI-desse. Siseministeerium teeb ettepaneku viia läbi täiendav süvaanalüüs, et hinnata eraldiseisva fondi loomisega kaasnevaid riske ja hüvesid.

Stsenaarium 11 – võime kaaluda

Ühise haldussüsteemi loomine kriitilise tähtsusega veealuste kaablite jaoks võib tugevdada nii süsteemi julgeolekut kui ka säilenõtkust, mis on strateegiliselt tähtis. See võimaldaks kindlustada strateegilist seiret ja koordineerimist elulise tähtsusega valdkonnas.

Stsenaarium 12 – võime kaaluda

Siseministeerium toetab julgeolekunõuete harmoniseerimist rahvusvahelisel tasandil, et tõhustada kaitset küberrünnakute vastu. Samas teeme ettepaneku viia läbi põhjalik analüüs eraldiseisva EL-i sertifikaadi skeemi loomise osas, mis annaks hinnangu selle lahenduse võimalike hüvede ja kaasneva halduskoormuse suuruse kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tarmo Miilits
kantsler

Katarina Budrik 6125144
katarina.budrik@siseministeerium.ee